עב: בא לו כהן גדול פרק שביעי יומא

אלמלא בגדי כהונה. שעל יהיכן מקריבין הקרבנות המכפרין על ישראל: **שגורדין אותן בכרייתן מכליהן.** כשהיו מותכין אותן בגרדין שלהן מתוך כלי חרסיתן היו עושים בכרייתן חלוניו כדרך לביסתן ולא כשאר יריעה שצריך שוב לחתכה ולתפור במחט: **ומשרדין מהם כלוס.** ומשיירין מהן מקצת שאינו חרוג עמהן וחזו לשון שרך: **מאי היא.** אותו שיור: **אלו מעשה מחט.** מקצתו היה נחרג בפני עצמו ומחברו במחט: **אלא ארוגות.** שנאמר מבית ומחוץ תצפנו ושל עץ נאמצע והוסיפו בתוך של זהב וחזר ונתן של זהב שני בתוך של עץ ותיפה שפתו העליונה בזהב נמצא מצופה מבית ומחוץ: **פשעה.** נבהו תשעה טפחים מבחוץ שנאמר אמה וחצי קומתו (שמות כה) ורגלים לא היו לו אלא עץ מצוי היה: **פנימי של זהב ח'.** טפחים נבהו מבחוץ עם עובי שוליו ועובי שולי העץ של אמצעי טפח נמצא פנימי ממנו חללו של אמצעי: **וחילון.** של זהב: **ומשהו.** תשעה כנגד גובה האמצעי ומשהו עובי שולי זהב של חילון וטפח עשירי עולה למול עובי הכפורת שהוא טפח ומכסה חיבור הכפורת והארון: **והפניא אחד עשר ומשהו.** ומשני הא כמאן דאמר יש בעובי שולי הזהב טפח כאשר יש בעובי שולי העץ: **הא כמאן דאמר אין בעובי שולי טפח.** אלא משהו. ולא יתענגו היכא איפליגו בה: **ומאי משהו.** דקתני בברייתא בתריתא: **זיר.** העולה היה עודף למעלה על עובי הכפורת משהו בגובה החילון להיות זר לכפורת סביב. ומשהו דקאמר רב יהודה בעובי שולי החילון קאמר וזר לא איירי כלל: **אלעזר וירן.** נעשו בכלי הקודש של מזבח סימן לכתר כהונה ושל ארון סימן לכתר מלכות ושל שולחן סימן לכתר מלכות שהשולחן הוא סימן לעושר מלכים: הכי גרסינן **של מזבח זכה אהרן ונעלו של שלחן זכה דוד ונעלו.** שהכהונה נתנה לאהרן ברית מלח (במדבר יח) וכן המלכות לדוד ולזרעו (תהלים יח): **כי מלכים ימלוכו.** וגדול הממליך מן המלך והתורה אמרה מקרא זה: **זכה.** ללמוד לשמה ולקיימה: **זרם.** משתכחת ממנו: **מלווין לעשות מלאכתו.** שהארון נתמילה הטיל הכתוב המלאכה

אלמלא בגדי כהונה לא נשתייר משונאיהן של ישראל שריד ופליט רבי שמואל בר נחמני אמר דבי ר"ש תנא בגדים שגורדין אותן בכרייתן מכליהן ומשרדין מהן כלום מאי היא ריש לקיש אמר אלו מעשה מחט מיתיבי [6] בגדי כהונה אין עושין אותן מעשה מחט אלא מעשה אורג שנאמר [1] מעשה אורג אמר אביי לא נצרכה אלא לבית יד שלהם כדתניא [2] בית יד של בגדי כהונה נארגת בפני עצמה ונדבקת עם הבגד [3] ומגעת עד פיסת היד אמר רחבה אמר רב יהודה שלש ארונות עשה בצלאל אמצעי של עץ תשעה פנימי של זהב שמונה חיצון [4] עשרה ומשהו והתניא אחד עשר ומשהו לא קשיא הא כמ"ד יש בעביו טפח הא כמ"ד אין בעביו טפח [5] ומאי משהו זיר א"ר יוחנן [7] שלשה זירים הן של מזבח ושל ארון ושל שלחן של מזבח זכה אהרן ונטלו של שלחן זכה דוד ונטלו של ארון עדיין מונח הוא כל הרוצה ליקח יבא ויקח שמא תאמר פחות הוא ת"ל [8] בי מלכים ימלוכו רבי יוחנן רמי כתיב זר וקרינן זיר זכה נעשית לו זיר לא זכה זרה הימנו ר' יוחנן רמי [9] כתיב [3] ועשית לך ארון עץ וכתיב [4] ועשו ארון עצי שטים [7] מכאן לתלמיד חכם שבני עירו מצווין לעשות לו מלאכתו [5] מבית ומחוץ תצפנו אמר רבא [6] כל תלמיד חכם שאין תוכו כברו אינו תלמיד חכם (אמר) אביי ואיתימא רבה בר עולא [10] נקרא נתעב שנאמר [8] אף כי נתעב ונאלח איש שותה כמים עולה אמר רבי שמואל בר נחמני אמר ר' יונתן מאי דכתיב [7] למה זה מחיר ביד כסיל לקנות חכמה ולב אין אוי להם לשונאיהן של תלמידי חכמים שעוסקין בתורה ואין בהן יראת שמים מכריז ר' יוני אבל על [11] דלית ליה דרתא ותרעא לדרתיה עביד אמר להו רבא לרבנן במטותא מינייכו לא תירתון תרתי גיהנם אמר רבי יהושע בן לוי מאי דכתיב [8] וזאת התורה אשר שם משה זכה נעשית לו סם חיים לא זכה נעשית לו סם מיתה והיינו דאמר רבא [12] דאומן לה סמא דחייא דלא אומן לה סמא דמותא אמר רבי שמואל בר נחמני אמר רבי יונתן רמי כתיב [9] פקודי ה' ישרים משמחי לב וכתיב [10] אמרת ה' צרופה זכה משמחתו לא זכה צורפתו ריש לקיש אמר מגופיה דקרא נפקא זכה צורפתו לחיים לא זכה צורפתו למיתה [11] יראת ה' טהורה עומדת לעד אמר רבי חנינא [13] זה הלומד תורה בטהרה מאי היא [14] נושא אשה ואחר כך לומד תורה [12] עדות ה' נאמנה אמר רבי חייא בר אבא נאמנה היא להעיד בלומדיה [13] מעשה רוקם [14] מעשה חושב אמר רבי אלעזר שרוקמין במקום שחושבין [15] תנא משמיה דרבי נחמיה רוקם מעשה מחט לפיכך פרצוף אחד חושב מעשה אורג לפיכך שני פרצופות: באלו נשאלין באורים ותומים: כי אתא רב דימי אמר בגדים שכהן גדול משמש בהן משוח מלחמה משמש בהן שנאמר [15] ובגדי הקודש אשר לאהרן יהיו לבניו אחריו למי שבא בגדולה אחריו מתיב רב אדא בר אהבה ואמרי לה כדי [16] יכול יהא בנו של משוח מלחמה משמש תחתיו כדרך שבנו של כהן גדול משמש תחתיו תלמוד

מסורת הש"ס

עין משפט נר מצוה

א [מיי' פ"ח מהלכות כלי המקדש הלכה יט]:
ב ב מיי' שם הל' יח:
ג ג שם הלכה יז:
ד [מיי' פ"ג מהלכות תמורה מורה הלכה לא]:
ה ה מיי' פ"ח מהל' כלי המקדש הל' יט:
ו ו מיי' שם פ"ד הלכה כא:

תורה אור השלם

1. וְהָיָה פִּי רֹאשׁוֹ בְּתוֹכוֹ שָׂפָה יִהְיֶה לְפִיו סָבִיב מַעֲשֵׂה אֹרֵג כְּפִי תַחְרָא יִהְיֶה לוֹ לֹא יִקָּרַע:
שמות כח לב
2. בְּנֵי מְלָכִים יִמְלֹכוּ וְרוֹזְנִים חֹקְקוּ צֶדֶק: משלי ח טו
3. בְּעֵת הַהִוא אָמַר יְיָ אֵלַי פְּסֹל לְךָ שְׁנֵי לוּחֹת אֲבָנִים כָּרִאשֹׁנִים וְעֲלֵה אֵלַי הָהֳרָה וְעָשִׂיתָ לְךָ אֲרוֹן עֵץ:
דברים י א
4. וְעָשׂוּ אֲרוֹן עֲצֵי שִׁטִּים אַמָּתַיִם וָחֵצִי אָרְכּוֹ וְאַמָּה וָחֵצִי רָחְבּוֹ וְאַמָּה וָחֵצִי קֹמָתוֹ: שמות כה י
5. וְצִפִּיתָ אֹתוֹ זָהָב טָהוֹר מִבַּית וּמִחוּץ תְּצַפֶּנּוּ וְעָשִׂיתָ עָלָיו זֵר זָהָב סָבִיב:
שמות כה יא
6. אַף כִּי נִתְעַב וְנֶאְלָח אִישׁ שֹׁתֵה כַּמַּיִם עַוְלָה:
איוב טו טז
7. לָמָּה זֶּה מְחִיר בְּיַד כְּסִיל לִקְנוֹת חָכְמָה וְלֵב אָיִן:
משלי יז טז
8. וְזֹאת הַתּוֹרָה אֲשֶׁר שָׂם מֹשֶׁה לִפְנֵי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל:
דברים ד מד
9. פִּקּוּדֵי יְיָ יְשָׁרִים מְשַׂמְּחֵי לֵב מִצְוַת יְיָ בָּרָה מְאִירַת עֵינָיִם: תהלים יט ט
10. הָאֵל תְּמִים דַּרְכּוֹ אִמְרַת יְיָ צְרוּפָה מָגֵן הוּא לְכֹל הַחֹסִים בּוֹ:
תהלים יח לא
11. יִרְאַת יְיָ טְהוֹרָה עֹמֶדֶת לָעַד מִשְׁפְּטֵי יְיָ אֱמֶת צָדְקוּ יַחְדָּו:
תהלים יט י
12. תּוֹרַת יְיָ תְּמִימָה מְשִׁיבַת נָפֶשׁ עֵדוּת יְיָ נֶאֱמָנָה מַחְכִּימַת פֶּתִי:
תהלים יט ח
13. וְעָשִׂיתָ מָסָךְ לְפֶתַח הָאֹהֶל תְּכֵלֶת וְאַרְגָּמָן וְתוֹלַעַת שָׁנִי וְשֵׁשׁ מָשְׁזָר מַעֲשֵׂה רֹקֵם: שמות כו לו
14. וְאֶת הַמִּשְׁכָּן תַּעֲשֶׂה עֶשֶׂר יְרִיעֹת שֵׁשׁ מָשְׁזָר וּתְכֵלֶת וְאַרְגָּמָן וְתוֹלַעַת שָׁנִי כְּרֻבִים מַעֲשֵׂה חֹשֵׁב תַּעֲשֶׂה אֹתָם: שמות כו א
15. וּבִגְדֵי הַקֹּדֶשׁ אֲשֶׁר לְאַהֲרֹן יִהְיוּ לְבָנָיו אַחֲרָיו לִמְשִׁחָה בָהֶם וּלְמִלֵּא בָם אֶת יָדָם: שמות כט כט

רבינו חננאל

לא נשתייר משונאיהן של ישראל שריד ופליט. רב שמואל בר נחמני [אמר] בגדים המשרדים אותן מתוך [כליהן]. (מאי היא) ריש לקיש אפר מעשה מחט. איני והתניא בגדי כהונה אין עושין אותן מעשה [מחט] אלא מעשה אורג. ומשני אביי הא דאמר ריש לקיש לבית יד שלהן. דתניא בגדי כהונה בית יד שלהן נארגת בפני עצמה ונדבקת עם הבגד ומגעת עד פיסת היד. אמר רחבה א"ר יהודה ג' ארונות עשה בצלאל. אמצעי של עץ ט' טפחים. פנימי ח'. נשאר מן הארון של עץ טפח מגולה. עשה החיצון עשרה להסיר טפח ממנו לכסות הטפח הנותר מבפנים מגולה. ומי שאומר גבהו י"א טפחים קסבר יש בעביו טפח. וטפח להחזירו בפנים הרי י"א ומשהו לזר. א"ר יוחנן ג' זירין הן. של מזבח זכה אהרן ונטלה. כלומר לקח ההכהונה. של שלחן זכה דוד ונטלו, כלומר זכה לסלכות. של ארון היא התורה כל הרוצה ליטול יבא ויטול. והוא הגדול שנאמר כי מלכים ימלוכו ורוזנים יחוקקו צדק. כתיב זר וקרינן זיר. זכה זיר, לא זכה זר. ועשו ארון, מיכן לת"ח שבני עירו מצווין לעשות מלאכתו. מבית ומחוץ תצפנו, כל ת"ח שאין תוכו כברו אינו ת"ח. ולא עוד אלא שקרוי תועבה, שנאמר אף כי נתעב ונאלח איש שותה כים עולה, ואין מים אלא תורה. למה זה מחיר ביד כסיל לקנות חכמה ולב אין. למה להם לת"ח שעוסקין בתורה ואין בהן יראת שמים. מבריח ר' יוני אבל על דלית ליה דרתא ותרעא לדרתא עביד. כלומר, הוא רע ואין לו חלק עם ת"ח. קריאתו רע"ה היא לך שיהרג הרין ועושה חילופו. אמר רבא לרבנן לא תירתו תרתי גיהנם. התורה נקראת סם, שנאמר וזאת התורה אשר שם משה. זכה נעשית לו סם חיים. לא זכה סם המות. עדות ה', נאמנה, נאמנת להעיד בלומדיה אם לאו. מעשה רוקם אילו מעשה מחט, לפיכך פרצוף אחד. מעשה חושב כמעשה אורג, לפיכך שני פרצופות. כי אתא רב דימי אמר משוח מלחמה משמש בה', שנאמר ובגדי הקדש אשר לאהרן יהיו לבניו אחריו, למי שבא בגדולה אחריו. איני, והתניא יכול יהא בן [של] משוח מלחמה עומד תחתיו כדרך שבן כהן גדול עומד תחתיו כו'.

הגהות הב"ח

(א) גב' פנימי כו' אמה שמונה מיתון של זהב עשרה ומשהו: (ב) ש"ל ד"ה יכול יהא מי לנוח אל אהל מועד לשרת בקודש:

מוסף רש"י

אין עושין אותן מעשה מחט. לאורגן כמין יריעה ולכשותן אחרי כן לנוס תפור במחט, אלא מעשה אורג. כמין מלבוש אורגין אותן בכלים. (בבמדבר פח.). נושא אשה. דכוה בלא הרהור (קדושין כב:). ואמרי לה בדי. שם חכם (ר"ה פח.).

תוס' ישנים

ליה בכל מקום דממילא כי פשט דברים המולה כד בכל הרייש פשטן א"ב שם נמי פשטן הוא דהא כתיב מכנסי בד שם משזר אבל אם נקט בעיתו בכד לא פירש עדיין שים לי לידע מה הוא שם אע"ג שהייני יודעים אותו ואומא עמרת כי. תימה אמאי לא קאמר ואומא קנטם שהוא מתם כמין פשתן שעולה בד בכד ולא מיפעיל (ר"ל) דהא ולאו איני כשר לנגדי הכוהנ שלא מלבוש כשר לשם אלא כיון דוקא ויש שרוצים ללמוד מכאן שאסור לתפור בגדי צמר בחוטי קנבוס דהייני מין פשתן שעולה בד בכד מדאמר הכא והא דאמר במסכת (כלאים פ"ט מ"ו) דפשתן והקנבוס שנרפן זה בזה כי דמשמע דאינו מין פשתן היה לומר ר"ל אפרים כי אותו קנבוס שבמסכת אינו קנבוס שלנו דבפ"ב דכלאים (מ"ב) תנן שהוא עושה אחת לשלש שנים ואותו שלנו עושה כבל שנה ושנה כמו פשתן ודבר אומר שאין לנו לבטל המנהג שנרגילים העולם לתפור בחוטי קנבוס אקונין קנבוס והן מתעתין דהכא מיפרשא שפיר דפשיטא ליה לתלמודא דכל בגדים שלמדיים בתורה פתם ליט אלא אמר יפפשים כדאמרינן בחגיגה (דף לט:) וכיבמות (דף ד:) ובסוכה (דף כו:) דתנא דבי ר' ישמעאל הואיל ותמרו בגדים בתורה פתם ליט ופרט לך הכתוב אחד מהן אמר ופשתים אף כל אחר ופשתים מ"מ פשיטא ליה דלאו הייני קנבוס אמילו לרבנן דמלינו על תנא דבי ר' ישמעאל דאמר כרים יגמוס (ב) הוא דמסקי ליה מקרא דכמסון דשלחי פשתים ושל אלא פליגי עליה אלא בני ליצלת דוקא משום

(ג) [מכלים פ"ח]. (ד) [עיין תוס' ויבמות ד:]. (ה) [לעיל ג: ע"ש ועיי' מהרי' מולין לב. ד"ה כרגלן]. (ו) [ע"ל אמר מקרא כ"מ בע"ל]. (ז) שבת לא:. (ח) [שבת פח: ע"ש]. (ט) מתחת קי:. (י) [שם. קדושין כט:]. (כ) [לי פרשה נז:]. (ל) [שמות כטו]. (מ) [אחרי פרשה הז]. (נ) [ויקרא נזז].

(ס) [זבחים פח.]. (ע) [שוכה ה.]. (פ) [לעיל ג: ע"ש ועיי' מהרי' מולין לב. ד"ה כרגלן]. (צ) שבת קיב. (ק) [כלכות כח.]. (ר) [ע"ל אמר מקרא כ"מ בע"ל]. (ש) שבת לא:. (ת) שבת פח: ע"ש]. (א) מתחת קי:. (ב) [שם. קדושין כט:]. (ג) [לי פרשה נז:]. (ד) [שמות כטו]. (ה) [אחרי פרשה הז]. (ו) [ויקרא נזז].

(ז) נב' פנימי כו' אמה שמונה מיתון של זהב עשרה ומשהו: (ח) ש"ל ד"ה יכול יהא מי לנוח אל אהל מועד לשרת בקודש:

(ט) ל"ל המלה מחי דמסקי כו'. (י) עי' בריטב"א ותמלא הגירסא הנכונה. (כ) ל"ל יזהר מרמוסים ויהיה מלי למימר מי כלל תמלא דנגד כסוי תרון דכתיב ויכרבו וכי ויעיין ש"ב. (ל) עי' כתר דקוניין הגירסה הנכונה ויעיין בש"י שהתרוץ נמא.

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com